

Landspakket Curaçao

Uitvoeringsagenda

1 januari – 31 maart 2024

Op 4 april 2023 zijn Aruba, Curaçao, Sint-Maarten en Nederland in het kader van de implementatie van de landspakketten voor de uitvoering van hervormingen in de publieke sector van de Caribische landen van het Koninkrijk een nieuwe fase gestart middels de ondertekening van de Onderlinge regeling samenwerking bij hervormingen. Deze onderlinge regeling vormt de basis waarop de Caribische landen in het Koninkrijk en Nederland met elkaar samenwerken bij de uitvoering van genoemde hervormingen en heeft eigenaarschap, gelijkwaardigheid, gemeenschappelijkheid als leidende beginselen.

Voor u ligt de Uitvoeringsagenda van Curaçao voor het eerste kwartaal van het jaar 2024. De focus in het eerste kwartaal van 2024 ligt op de onderstaande beoogde resultaten.

In het kader van de verbetering van het financieel beheer wordt gestart met de implementatie van de aanbevelingen uit de doorlichting van het begrotingsproces. Daarnaast wordt gestaag doorgewerkt aan het oplossen van de knelpunten om te komen tot een getrouwe en tijdige jaarrekening.

Het implementatieplan "*Verbeteren Functioneren Overheid*" en het daarbij behorende dekkingsplan, alsmede het huisvestingsplan, zijn in november 2023 door de Raad van Ministers goedgekeurd. Op basis daarvan kan in 2024 gestart worden met het ontwerpen en de inrichting van het Directoraat Topkader en de uitwerking van de interne dienstverlening en bedrijfsvoering. Tevens moeten in 2024 grote stappen worden gemaakt richting een digitale overheidsomgeving en de digitale dienstverlening door de overheid. In het eerste kwartaal van 2024 wordt daartoe onder andere een plan van aanpak voor het 'data exchange' project afgerond, zal worden gestart met de implementatie van M365 en een inrichtingsplan voor de directie informatievoorziening.

De uitvoering van het hervormingsplan voor de Belastingdienst voorziet in het eerste kwartaal in een aantal belangrijke stappen om de organisatiestructuur te hervormen met het oog op een effectievere werkwijze en een verbetering van de dienstverlening, waardoor een verhoging van de belastinginkomsten mogelijk wordt. In het eerste kwartaal worden voorts enige noodzakelijke aanpassingen in de belastingwetgeving aan de Staten ter goedkeuring aangeboden.

In 2024 wordt doorgedaan met het versterken van het toezicht en de governance van de Centrale Bank van Curaçao en St. Maarten, aan de hand van internationale *best practices* en aanbevelingen van het IMF.

Het plan van aanpak Modernisering Toelatingsbeleid Arbeidsmigranten is in het laatste kwartaal 2023 aan de Raad van Ministers ter goedkeuring aangeboden. Op grond daarvan wordt in 2024 gestart met beleidsontwikkeling met betrekking tot kennismigranten en andere specifieke doelgroepen, het optimaliseren van het proces voor de afgifte van tewerkstellingsvergunningen en de verbetering van het toezicht en de handhaving.

Ook het advies inzake de verduurzaming van sociale fondsen is eind 2023 aangeboden aan de Raad van Ministers ten behoeve van besluitvorming gedurende de eerste maanden van 2024, hetgeen gevolgd zal worden door de opstelling van een plan van aanpak.

De implementatie van het programma ter verbetering van het ondernemersklimaat is reeds gestart. In het nieuwe jaar wordt onder meer ingezet op de keten voor het aantrekken van kennismigranten.

In het kader van de optimalisatie van het grond- en ruimtelijke planningsbeleid wordt een pilotproject afgerond waarbij gepoogd is illegaal geoccupeerde overheidsgronden te formaliseren. Verder wordt verwacht dat de principenota's over de gebiedsontwikkeling Rif en Colon in de eerste maanden van 2024 door de Raad van Ministers zullen worden goedgekeurd.

Gedurende het eerste kwartaal van 2024 worden de rapportages verwacht aangaande de verduurzaming van het CMC en de hervormingen in de zorg, inclusief aandacht voor maatregelen ter bevordering van preventie, voor de financiering van de ongedocumenteerde zorg en ander flankerend beleid.

Voor het thema onderwijs zijn, naar aanleiding van de Theory of Change en Roadmap, enige onderwerpen voor aanvullend onderzoek geïdentificeerd. Dit aanvullend onderzoek zal in het eerste kwartaal van 2024 van start gaan en betreft het definiëren van een basiskwaliteit voor het onderwijs en het in kaart brengen van ongelijke kansen in het onderwijs.

Voor de modernisering en hervorming van de online kansspelsector wordt begin 2024 de LOK aangeboden aan de Staten en in de komende periode wordt gewerkt aan het inrichten van de nieuwe toezichthouder zodat die optimaal haar taken kan uitvoeren zodra de LOK door de Staten is goedgekeurd in 2024.

Leeswijzer

In deze Uitvoeringsagenda zijn de gerealiseerde afspraken in de Uitvoeringsagenda voor het vierde kwartaal van 2023 verdwenen. De afspraken uit de Uitvoeringsagenda voor het vierde kwartaal 2023 die nog gerealiseerd moeten worden blijven staan en nieuwe afspraken voor het eerste kwartaal 2024 zijn toegevoegd. Op deze manier is het overzichtelijk welke afspraken gelden voor het komende kwartaal. De beoogde resultaten worden doorgenummerd, zodat duidelijk is dat er stappen vooraf zijn gegaan aan de huidige afspraken.

G.S. Pisas
*Minister-president van
Curaçao*

A.C. van Huffelen
*Staatssecretaris van Binnenlandse
Zaken en Koninkrijksrelaties*

Thema A:
Financieel beheer

Thema E:
Economische hervormingen

Thema B:
**Kosten en effectiviteit
publieke sector**

Thema F:
Zorg

Thema C:
Belastingen

Thema G:
Onderwijs

Thema D:
Financiële sector

Thema H:
Versterken rechtsstaat

Thema A: Financieel beheer

Doel • het beheersen en het op orde krijgen van het financieel beheer en het financieel toezicht vanuit de noodzaak om als overheid 'in control' te zijn.

Maatregel (zie Landspakket)	Uitwerkingsactiviteit	Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
A.1 Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek zal worden bepaald hoe de financiële kolom wordt versterkt. Hierbij wordt in ieder geval gekeken naar de financiële en beleidscontrole (centraal en bij de diensten), de auditfunctie, en de positie van de Raad van Advies en de Algemene Rekenkamer. Op basis van voorstellen zal besluitvorming en implementatie plaatsvinden.	A.1.1 Doorlichting door Nederland samen met Curaçao van de praktijk van het begrotingsproces (met name de voorbereiding en opstelling van de begroting voor het komende jaar en de uitvoering van het lopende jaar (begrotingswijzigingen): begrotingsproces, begrotingsregels, meerjarenramingen (gewone dienst en kapitaaldienst), taken/verantwoordelijkheden/bevoegdheden (meest) relevante actoren (voorverkenning).	9. Basis op orde: Het op orde brengen van de werking van het begrotingsproces, zodanig dat de opzet en de kwaliteit van de beleidsbegroting aanzienlijk verbeteren en alle partijen meer hun rol- en verantwoordelijkheid voor de begroting dragen.	30 november 2024	Curaçao + Nederland	Een werkgroep werkt voorstellen uit, die de overlegstructuur en procedures verbeteren, zodanig dat de verantwoordelijkheden weer meer bij de ministeries komen te liggen. Ook zal een voorstel worden uitgewerkt voor een verbetering van de opzet van de beleidsbegroting, zodanig dat deze overzichtelijker en eenvoudiger wordt.
		10. Een stapsgewijze verbetering en herontwerp van het begrotingsbeleid, het begrotingsproces en de begrotingsopzet naar een meerjarig beleids- en doelstelling gedreven vorm van begroten (policy based budgeting).	31 oktober 2025	Curaçao + Nederland	Er wordt een blauwdruk opgesteld voor hoe policy based budgeting in Curaçao stapsgewijs geïmplementeerd kan worden.
	A.1.2 Toewerken naar een goedkeurende accountantsverklaring bij de jaarrekening die tijdig gereed is.	10. Verbeterd (jaareinde) proces en planning uitgewerkt om de doorlooptijd van de oplevering en controle van de jaarrekening fors te verminderen.	29 februari 2024	Curaçao	In februari 2024 zal de jaarrekening over 2022 alsnog worden afgerond. Ook zal een nieuwe planning en afspraken worden gemaakt, zodat de controleverklaring over jaarrekening 2023, uiterlijk december 2024 kan worden afgegeven.
		12. Aanvullend onderzoek naar mogelijkheden die kunnen helpen bij de uitvoering van de Roadmap Financieel Beheer, zoals aanpassingen in beleid en regelgeving.	n.n.b.	Curaçao + Nederland	Wegens verschillende lopende trajecten is het onderzoek nog niet gestart en voorlopig is ook niet de capaciteit beschikbaar om een separaat onderzoek uit te voeren. Prioriteit wordt gegeven aan het afronden van lopende trajecten. Wel zal het onderwerp alvast impliciet worden meegenomen bij de uitvoering van de Roadmap (zie ook A.1.2.18).
		13. Roadmap: Met betrekking tot het deeltraject "Beloning van Personeel" zal middels interne en externe rapportage worden vastgesteld dat de interne controle op de getrouwheid en rechtmatigheid van de opgenomen personeelsgegevens in de personeelsadministratie en de doorgevoerde mutaties in de salarisadministratie t/m 30 juni 2022 is afgerond (inclusief rapportage).	2 januari 2024	Curaçao	De IAD-Fin heeft de controles nog niet uitgevoerd. In overleg met SOAB wordt gezocht naar een alternatieve oplossing, die begin januari duidelijk moet zijn.
		14. Onderzoek ten behoeve van de implementatie van de nieuwe werkwijze is afgerond.	n.n.b.	Curaçao + Nederland	Het onderzoek voldeed niet aan de verwachtingen en zal opnieuw worden aanbesteed.
		17. Uitvoeren periodieke interne audits door de IAD.	31 januari 2024	Curaçao	Op basis van de afspraken om de doorlooptijd van de oplevering en de controle van de jaarrekening te verkorten is de IAD gestart met kwartaalcontroles, waar de controlerend accountant (SOAB) op moet kunnen gaan steunen bij haar eigen controles.

Maatregel (zie Landspakket)		Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
A.1	vervolg			19. Roadmap: Alle personeelsgegevens in de personeelsadministratie zijn up-to-date.	30 juni 2024	Curaçao + Nederland	Oplossen onzekerheid omtrent de juistheid en rechtmatigheid van de verantwoorde personeelskosten.
				20. Roadmap: Studieleningen worden juist en volledig gewaardeerd.	30 juni 2024	Curaçao + Nederland	Oplossen onzekerheid omtrent de waardering van de studieleningen.
				21. Roadmap: Er wordt een bevestiging bij de jaarrekening van Curaçao verstrekt.	30 september 2024	Curaçao + Nederland	Oplossen van het knelpunt van het ontbreken van een bevestiging van de Raad van Ministers bij de jaarrekening.
				22. Roadmap: Belastinginkomsten worden getrouw en rechtmatig verantwoord.	31 december 2024	Curaçao + Nederland	Oplossen van de onzekerheid omtrent getrouwheid en rechtmatigheid van de opbrengsten uit hoofde van de belastingen.
		A.1.3	Overzicht van de taken & rollen van de instituties die betrokken zijn bij het begrotings- en verantwoordingsproces en eventuele verbetervoorstellen in de (onderlinge) samenwerking daarbij.	6. Onderzoeken mogelijkheden voor een alternatieve aanpak om de positie en effectiviteit van de instituties te optimaliseren.	Q1 2024	Curaçao + Nederland	In plaats van een onderzoek wordt door de Algemene Rekenkamer van Curaçao en de Algemene Rekenkamer Nederland gezamenlijk een aanpak uitgewerkt voor rechtstreekse collegiale ondersteuning op basis van een assessment, die ook nog ter goedkeuring zal worden voorgelegd aan beide colleges. Bezien wordt of een dergelijke aanpak, voor zover nodig, ook mogelijk is bij de Raad van Advies.
A.1.4	Uitwerken van een integrale visie en een stappenplan voor de langere termijn om het financieel beheer (incl. toezicht), het financieel beleid en het begrotingsproces op orde te krijgen, vanuit de noodzaak om als overheid in control te zijn.	2. Bestuurlijk vaststellen van een Theory of Change en bijbehorende routekaarten voor geheel thema A.	29 februari 2024	Curaçao	Aanvullend op de Roadmap om tot een goedkeurende controleverklaring te komen bij de jaarrekening, wordt een bredere en meer integrale visie en routekaart vastgesteld.		
A.2	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek zal worden bepaald of en hoe het gebruik van betrouwbare statistische informatie en data ten behoeve van beleidsontwikkeling en besluitvorming kan worden versterkt. Op basis van voorstellen zal besluitvorming en implementatie plaatsvinden.	A.2.2	Implementeren Plan van Aanpak Nationaal Statistisch Systeem (NSS) en mechanismen voor aanlevering, bewerken en disseminatie van data	2. Opleveren samenwerkingsconvenanten, ten behoeve van het NSS.	1 juni 2024	Curaçao	Datum geactualiseerd. Het document is klaar en CBS en OWCS het zullen het in januari ondertekenen. Nu dat het convenant tussen OWCS en CBS is ondertekend wordt verkend met welke andere partners in het NSS het volgende convenant wordt ondertekend.
				4. Start ontwerp en bouw Data Dashboard	1 februari 2024	Curaçao	Datum geactualiseerd. Het starten van ontwerp en de bouw van het Data Dashboard van CBS volgt op het in gebruik nemen van de Database door CBS (A.2.2.11.). Oorspronkelijke afrondingsdatum was 30 september 2023.
				9. Een oplaadportaal en datawarehouse. Personeel getraind voor het gebruik.	n.t.b.	Curaçao	De realisatie van een oplaadportaal en datawarehouse en trainen van personeel van CBS, volgt op het in gebruik nemen van de Database door CBS (A.2.2.11).
				10. Databronnen van andere departementen en instanties (van b.v. onderwijs en basisregistratie) koppelen aan de database.	n.t.b.	Curaçao	Het koppelen van databronnen volgt op in gebruik nemen van de Database voor CBS (A.2.2.11) en het inrichten en bouwen van de data dashboard (A.2.2.4). Voorgaande afrondingsdatum was 30 september 2023.
				11. Ingebruikname Database GMN door CBS	1 februari 2024	Curaçao	Datum geactualiseerd. De database is aangepast, licenties zijn begroot. Het gebruik van de database door CBS kan van start (vervolg op A.2.2.3). Voorgaande afrondingsdatum was 1 december 2023.

Maatregel (zie Landspakket)		Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
A.2	vervolg			12. Vaststellen nieuwe statistiekverordening in RvM, samen met National Strategy for the Development of Statistics (NSDS).	1 maart 2024	Curaçao	Datum geactualiseerd. De verordening is aangeboden aan de minister en wordt nu juridisch getoetst. Dit kost tijd. Er zal naar verwachting in het eerste kwartaal van 2024 aangeboden aan de RvM. In lijn met programma Verbeteren Functioneren Overheid (B4.1) wordt in de statistiekverordening bepaald dat CBS binnen Min BPD als adviesorgaan op zich komt te staan. Afrondingsdatum voor oplevering van de concept-verordening (voorheen A2.2.6) was 31 maart 2023.
				13. Verkennen welke activiteiten in een vervolg Plan van Aanpak kunnen worden opgenomen voor 2024 en 2025, ter versterking van NSS en CBS, in het bijzonder gericht op verbeteren nationale rekeningen.	1 februari 2024	Curaçao	Hierbij wordt ondermeer gebruik gemaakt internationale adviesrapporten van ECLAC en Caricom.
				14. Peer review Nationaal Statistisch Systeem vanuit samenwerkingsverband Dutch Caribbean Statistical System (DCSS)	1 maart 2024	Curaçao	CBS CUR, NHC en TWO NL verkennen of het realiseren en ondersteunen van het DCSS bij het mogelijk maken van peer reviews, gewenst en/of mogelijk is.
A.3	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek zal worden bepaald of het subsidiebeleid, de uitvoering en de bestaande subsidierelaties voldoen aan de eisen: rechtmatigheid, legitimiteit, effectiviteit en efficiency. Op basis van de uitkomsten zullen aanpassingen aan beleid en/of uitvoering worden doorgevoerd en onrechtmatig verstrekte subsidies met inachtneming van de wettelijke kaders en rechtsbeginselen (indien proportioneel) worden teruggevorderd.	A.3.1	Bepalen (o.a. op basis van bestaande onderzoeken) of het subsidiebeleid, de uitvoering en de bestaande subsidierelaties naast de eisen van rechtmatigheid en legitimiteit voldoen aan de eisen van effectiviteit en efficiency en of de aanbevelingen uit het rapport "Mollen (2014)" en de het rapport van de Algemene Rekenkamer "Subsidie. Afwijkingen op de subsidieverordening en het subsidiebeleid over de jaren 2010 t/m 2015" (2018) zijn geïmplementeerd.	10. Evaluatie pilot SOAW en bepalen vervolg	29 februari 2024	Curaçao + Nederland	De pilot bij SOAW is afgerond. In deze pilot zijn een subsidie-unit ingericht en een beleidskader opgesteld, die de basis vormen voor een nieuwe beleidscyclus. De pilot wordt geëvalueerd en gezien wordt of deze aanpak ook breder kan worden ingezet om het beheer en de doelmatigheid van de subsidieverlening te verbeteren.
A.4	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek zal worden bepaald hoe de inkoopfunctie kan worden versterkt, zodat de overheid op een zo doelmatige en effectief mogelijke wijze de inkoop van goederen en diensten kan verrichten. Daarbij zal centralisatie worden overwogen. Op basis van voorstellen zal besluitvorming en implementatie plaatsvinden.	A.4.0	Activiteit nader in te vullen				

Thema B: Kosten en effectiviteit publieke sector

- Doel**
- de doelmatigheid van de publieke sector verhogen door een verlaging van de public wage bill (in lijn met het Caribisch gemiddelde van 10 procent van het BBP) en het terugdringen van de kosten van de publieke sector in algemene zin;
  - het verhogen van de kwaliteit en de effectiviteit (inclusief uitvoeringskracht) van de publieke sector.

Maatregel (zie Landspakket)		Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
B.1	De landen dragen zorg voor de continuïteit van vitale processen, waaronder in ieder geval wordt verstaan: elektriciteit, olievoorziening, internet en datadiensten, drinkwatervoorziening, vlucht- en vliegtuigafhandeling, scheepvaartafhandeling, betalingsverkeer, de hulpdiensten en communicatie daartussen en medische instellingen.	B.1.1	Doorlopend			Curaçao	
B.2	Op basis van een integrale doorlichting van de (semi-)overheidsbedrijven en overheidsentiteiten naar legitimiteit van publiek aandeelhouderschap (dienen ze publieke belangen/ doelen?), effectiviteit (bereiken ze de doelstellingen?) en doelmatigheid zullen voorstellen worden ontwikkeld en geïmplementeerd.	B.2.2	Uitvoeren doorlichting overheids-nv's.	1. Definitieve eindrapportage opgeleverd.	1 april 2024	Curaçao + Nederland	Het onderzoek wordt uitgevoerd door de SOAB en bestaat uit twee trajecten: 1) een analyse van het beleidskader en 2) een doorlichting van vijf overheid-nv's. Doel van het onderzoek is het doen van specifieke aanbevelingen met betrekking tot de (onderzochte) overheid-nv's en, meer in algemene zin, voor een concreet beleidskader, waarmee de effectiviteit, de wijze van besturing (governance) en de bedrijfsvoering van de overheid-nv verbeterd kan worden, zodat (toekomstige) financiële risico's en verliezen voor Curaçao kunnen worden voorkomen c.q. beperkt.
B.4	Op basis van een integrale doorlichting zullen voorstellen worden ontwikkeld en geïmplementeerd om de kwaliteit, effectiviteit en uitvoeringskracht van de overheidsorganisatie te verbeteren, waaronder ook wordt verstaan de slagkracht van de ministeriële staven.	B.4.1	Vaststellen overall plan van aanpak verbetertrajecten	8. Uitvoeren quick scans 9 ministeries, met prioriteit bij organisatie-inrichting ministeries	31 maart 2024	Curaçao	Datum geactualiseerd. Fase 1 van de quick scans is afgerond met het vaststellen van basissrapporten per ministerie. De voorgaande deadline was 1 juli 2023. Fase II vindt plaats in Q1 2024. De voorgaande deadline was 30 september 2023.
				10. Uitwerken voorwaarden voor besluitvorming over implementatie van de verbetervoorstellen	31 maart 2024	Curaçao	De datum geactualiseerd. Het sociaal beleidskader organisatieverandering en de juridische documenten moeten nog worden vastgesteld. Overleg met het Centraal Georganiseerd Overleg in Ambtenarenzaken (CGOA) loopt door in Q1 2024. Zie verder B6.3.7 Ook het aanpassen van wet- en regeling (LABO 2.0 en mandaatregeling) lopen de activiteiten door in Q1 2024. Voorgaande deadline was 30 september 2023.
				13. Werving en selectie programmaorganisatie	31 maart 2024	Curaçao	De werving en selectie ten behoeve van de programmaorganisatie loopt door in Q1 2024. De deadline was 1 maart 2023.
				14. Start implementatietraject	31 maart 2024	Curaçao	Datum geactualiseerd. De start zal in Q1 2024 plaatsvinden. Is nog wel afhankelijk van vaststelling in RvM van Sociaal Beleidskader en de startdatum van de implementatie. De oorspronkelijke deadline wordt niet gehaald; deze is nu voorzien op 1 februari 2024. De implementatieactiviteiten zijn uitgewerkt in het Implementatieplan d.d. 22.03.2023
				15. Evaluatie versterken MT SOAW.	1 februari 2024		Zoals in Uitvoeringsagenda Q1 2023 onder activiteit B4.6.1. vastgesteld, wordt de inzet van een aanvullend MT-lid bij SOAW, na één jaar tussentijds geëvalueerd.
				16. Inrichten mobiliteitsbureau	31 maart 2024	Curacao	Het inrichten en bemensen van het mobiliteitsbureau is vanaf Q3 2023 ondergebracht bij VFO (voorheen B.6.3.6).

Maatregel (zie Landspakket)		Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
B.4	vervolg	B.4.2	Doorlichting wetgevingsfunctie	1. Actualiseren, consolideren en digitaliseren wettenbestand conform huidig staatsbestel (wegwerken achterstanden ontstaan na 10-10-10)	31 maart 2025	Curaçao + Nederland	Datum geactualiseerd. De tweede fase van dit project die onlangs in ging zal eind maart 2025 zijn afgerond. In het eerste kwartaal wordt het verbeteren van de huidige wettenbank voor rijkswetgeving opgestart.
				4. Ondersteuning wetgevingsfunctie t.b.v. uitvoeren Landspakket.	Doorlopend	Curaçao + Nederland	In maart 2024 vindt er een evenement plaats ter versterking van de wetgevingsketens van de Caribische Landen. Coördinatie bij inzet van wetgevingsjuristen is een voornaam thema.
				6. Opleveren functiewaarderingsonderzoek en aanbieden rapport RvM	1 november 2023	Curaçao	Datum geactualiseerd. Het onderzoek is afgerond. Wanneer het rapport met functiebeschrijvingen definitief is, wordt het aangeboden bij de RvM. Beoogde opleverdatum was 30 september 2023.
				7. Uitverhuizen en ontvlechten huurcommissie bij WJZ afgerond.	1 december 2023	Curaçao	Het secretariaat van de huurcommissie heeft in haar functie geen raakvlak met de functie van WJZ. Het ligt voor de hand het secretariaat over te hevelen naar front office functies van b.v. BPD vergunningenloket of domeinbeheer VVRP, maar WJZ wacht nog op een besluit over waar het secretariaat wordt ondergebracht. Voorgaande deadline was 31 maart.
B.5	Op basis van onderzoek naar de primaire, secundaire en tertiaire arbeidsvoorwaarden (waaronder overwerkvergoedingen, verlofregelingen, bijzondere beloningen en toeslagen, reizen en reisvergoedingen, etc.) worden voorstellen voor mogelijke versoering ontwikkeld en geïmplementeerd.	B.5.3	In aanvulling op het vergelijkend onderzoek naar de primaire, secundaire en tertiaire arbeidsvoorwaarden wordt een benchmark onderzoek uitgevoerd waarin de arbeidsvoorwaarden uit de (semi)publieke sector worden vergeleken met de private sector.	8. Bestuurlijke reflectie gereed over B5 inclusief doorkijk over hoe verder.	29 maart 2024	Curacao	Op basis van de bestuurlijke reflectie over B5 wordt vervolgens afgesproken welke aspecten nader worden uitgewerkt.
B.6	In het kader van een optimale personele inzet wordt de formatie, bezetting en daadwerkelijke aanwezigheid en inzetbaarheid van medewerkers van overheid en overheidsorganisaties onderzocht. Indien medewerkers onterecht loon ontvangen worden, afhankelijk van de situatie, maatregelen getroffen (o.a. stopzetten salaris, ontslagtraject).	B.6.3	Implementatie mobiliteitsbeleid	4. Implementatie gereed.	1 april 2024	Curaçao	Activiteit vanaf Q4 2023 onder Programma VFO (B4.1.14), voor zover het de taken gericht op het oprichten, inrichten, bemensen en werkend krijgen van het mobiliteitsbureau betreft. Deze activiteit loopt door in Q1 2024. De activiteiten onder B6.3.5 en B6.3.6. blijven bij lijnorganisatie BPD - HRO. De overdracht heeft plaatsgevonden.
				5. Inrichten mobiliteitsbureau: procedures en processen ten behoeve van oplossen (juridische) knelpunten	n.t.b.	Curaçao	Conform overdracht zal de beleidsorganisatie HRO verantwoordelijk blijven/zijn voor HR instrumenten ogv mobiliteit. Derhalve is de activiteit per Q3 2023 ondergebracht bij de bestaande beleidsorganisatie BPD - HRO. Zij krijgen hierbij ondersteuning van een extern bureau dat gestart is met een inventarisatie (fase 1 opdracht).
				7. Sociaal plan: concept ontwerp-beleidsdocument Sociaal Plan gereed.	30 januari 2024	Curaçao	De inzetbrief voor Sociaal Beleidskader Organisatieverandering is eind maart 2023 aangeboden aan het CGOA en het overleg met de CGOA loopt. Streefdatum bereiken akkoord is geactualiseerd vanwege de opgelopen vertraging.. Deze activiteit is officieel vanaf Q3 2023 onder gebracht in het Programma VFO (B4.1.14). De voorgaande deadline was 30 september 2023.
		B.6.6	Moderniseren arbeidsvoorwaarden	1. Beleidskader gereed	1 juni 2024	Curaçao	Datum geactualiseerd. Het PvA is vastgesteld. In lijn met de planning van het realiseren van het beleid in het plan is deadline aangepast. Voorgaande deadline was 15 augustus 2023.

Maatregel (zie Landspakket)		Uitwerkingsactiviteit	Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting	
B.6	vervolg	B.6.7	Optimaliseren personele inzet programmastructuur en staande organisatie Ministerie BPD: investeren in aansluiting van de programmastructuur op de staande organisatie van het Ministerie BPD.	3. Ambtenaren die betrokken zijn bij het Landspakket zijn getraind op het gebied van projectmanagement	1 november 2024	Curaçao en Nederland	Datum geactualiseerd. De voorbereiding van de training in afstemming met Aruba heeft geleid tot een aangepaste planning. De training zal naar verwachting in januari van start.
			4. Opstellen roadmap.	1 november 2024	Curaçao en Nederland	Datum geactualiseerd. Het afmaken van de roadmap wordt gecombineerd met de training project management.	
B.7	Er wordt een aanpak ontwikkeld gericht op het terugdringen en beheersen van de kosten voor externe inhuur.	B.7.0	Activiteit nader in te vullen				
B.8	Op basis van een doorlichting van de HR-functie (beleid, HR-advies, administratie en instrumentarium) worden verbetervoorstellen ontwikkeld en geïmplementeerd.	B.8.3	Vaststellen plannen van aanpak op de onderdelen uit het overall plan van aanpak versterking HR-functie	1. Prioritering van uit te werken deelplannen per onderdeel van de HR service delivery model.	31 maart 2024	Curaçao	Activiteit is gestart en loopt door in Q1 2024 Deze activiteit valt sinds Q3 2023 onder Programma VFO (B.4.14). Herinrichting van ketenorganisatie HRO is onderdeel van de opdracht. Voorgaande deadline was 1 november 2023.
B.9	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek wordt strategisch personeelsbeleid ontwikkeld. Hieronder wordt in ieder geval verstaan: - een strategische personeelsplanning i.r.t. de uitkomsten van de doorlichting onder B.4; - invoer van een prestatie-management systeem binnen het ambtelijk apparaat; - het beperken van de politieke invloed op personeelsaangelegenheden.	B.9.1	Herijken businessplannen 2010 naar meerjarige planning, waarbij een public wage bill van 10% BBP gerealiseerd wordt in 2026.	1. Oplevering en vaststelling organisatie- en formatierapporten	30 april 2024	Curaçao	Het herijken van de businessplannen volgt uit fase II van de quick scans (B4.1.8); activiteit start in Q1 2024. Dit wordt onder Programma VFO (B4.1) opgepakt. De deadline van oplevering organisatie-en formatierapporten is bepaald op 30 maart 2024. Besluitvorming RvM volgt daarna
B.10	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek zullen de behoefte en kosten met betrekking tot huisvesting inzichtelijk worden gemaakt en mogelijkheden tot kostenverlaging en verbeteringen worden onderzocht en, indien aanwezig, worden doorgevoerd. Beoogd is een kostenreductie van 20% in 5 jaar (begroting 2020 als ijkpunt) die verwerkt is in de begroting voor 2025.	B.10.3	Implementatie plan van aanpak	7. Regierol werkgroep Huisvestingsbeleid vastgesteld door RvM.	1 januari 2024	Curaçao	Datum geactualiseerd. De regierol die de werkgroep Huisvestingsbeleid moet vervullen vraagt om een besluit van de RvM. De brief van de SG BPD die daarvoor nodig is, is gereed. De werkgroep heeft een sleutelrol in het effectueren van het onlangsvastgestelde huisvestingsbeleid.
				9. Reductie energieverbruik overheid huisvesting	31 maart 2024	Curaçao	Datum geactualiseerd. De voorgestelde beheersmaatregelen worden in Q1 alsnog omgezet naar een concept beleidskader. Er is een projectleider aangesteld bij Aqualetra die zal adviseren over een aantal quick wins. Min BPD is in afwachting van adviesrapporten over reductie energieverbruik van Aqualetra. Het realiseren van energiereductie valt niet onder de verantwoordelijkheid van de uitvoerders van activiteiten i.h.k.v. B10, maar draagt wel bij aan de besparingsdoelstelling. De voorgaande afrondingsdatum was 30 september 2023.
				12. Nota 'probleemanalyse' & verbetervoorstellen door de nieuwe vastgoedmanager	31 maart 2024	Curaçao	Datum geactualiseerd. Conceptnota ligt er. Voordat overgegaan kan worden tot vaststelling van de nota, alvorens vastgoed af te kunnen gaan stoten, moet worden bepaald of de nota al het overheidsvastgoed met maatschappelijke doeleinden betreft, of vastgoed t.b.v. overheidshuisvesting. Dit vraagt iets meer tijd. De projectmanagementorganisatie vastgoed (E7.2.1) die wordt opgestart wordt belast met deze toets. De voorgaande afrondingsdatum was 30 september 2023.
				13. Kwantitatieve nulmetingen (m2 per medewerker) t.b.v. een Huisvestingsplan per ministerie.	31 maart 2024	Curaçao	Nu dat het nieuwe huisvestingsbeleid is vastgesteld, is er een deadline bepaald. Ondertussen gaat de inventarisatie o.b.v. het aantal medewerkers en het aantal gehuurde vierkante meters overheidshuisvesting door.

Maatregel (zie Landspakket)		Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
B.10	vervolg			14. Huisvestingsplan overheid Curaçao	31 maart 2024	Curaçao	Vastgestelde huisvestingsbeleid geeft een eenduidig uitgangspunt om tot een huisvestingsplan te komen voor de overheid van Curaçao. Er wordt een implementatieplan opgesteld, inclusief fasering. Besluitvorming en realisatie zal de nodige tijd in beslag.
				15. Businesscases "Nationale Bibliotheek Curaçao i.c.m. OWCS huisvesting" en "Postkantoor"	31 maart 2024	Curaçao	Er worden twee business cases opgesteld om te verkennen hoe deze locaties het beste passen in het vastgestelde huisvestingsbeleid.
				16. Rapportage tussenstand kostenreductie overheidshuisvesting t.o.v. vastgestelde begroting 2024 en werkelijke kosten over 2023	31 maart 2024	Curaçao	De kostenontwikkelingen (van overheidshuisvesting) t/m 2022 gaven een positieve lijn aan richting de eindtarget (20%). Ontwikkelingen ingezet in 2023 geven aanleiding tot nauwere monitoring van 'werkelijke kosten in 2023 en begrootte kosten in 2024' om eventuele laatste bijsturing in 2024 uit te voeren.
B.11	In het kader van een efficiënte overheid zullen de mogelijkheden voor een digitale overheidsomgeving en digitale dienstverlening worden onderzocht. Op basis van een onderzoek zullen voorstellen worden ontwikkeld en geïmplementeerd.	B.11.2	Inrichten Directie Informatievoorziening	1. Opleveren organisatieplan.	1 april 2024	Curaçao	Het PvA Directie informatievoorziening (CIO-office) is vastgesteld. Er wordt nu gewerkt aan het inrichtingsplan.
		B.11.3	Generieke cloud omgeving	4. In gebruik nemen Cloud omgeving	n.n.b	Curaçao + Nederland	Voordat er applicaties in de Cloud omgeving in gebruik genomen worden zal er vanuit het Directie informatievoorziening i.o. een richtingbepalend advies moeten komen.
		B.11.5	Digitale identificatie	4. Business case EHerkenning afgerond	1 februari 2024	Curaçao + Nederland	Datum geactualiseerd. Op basis van de business case heeft de stuurgroep gevraagd om een vergelijking met andere oplossingen, om de business case in perspectief te plaatsen. Voorgaande deadline was 1 november 2023.
		B.11.8	Data Exchange project (ter vervanging van Stelsel Basisregistraties, B.11.6)	2. Planning werkzaamheden, opleidingen, inrichting zaakstelsel en bouwen & testen zaaktypen afgerond.	1 februari 2024	Curaçao	Datum geactualiseerd. Het Plan van Aanpak (incl. resultaatplanning, training etc.) wordt in het eerste kwartaal aangeboden aan de RvM. De voorgaande afrondingsdatum was 1 juli 2023.
		B.11.9	Implementatie van M 365	4. Afronden aanbesteding implementatie MS365	1 maart 2025	Curaçao	De implementatie is gestart met een testcase. Door het aanwijzen van 5 zgn. champions die met M365 starten worden specifieke gebruiksvoorwaarden in beeld gebracht, voorafgaande aan verdere implementatie.
		B.11.10	Aanpassing registraties en data verbetering.	2. Verkenning strategische systemen	1 maart 2024	Curaçao	Met aanpassen van registraties en het verbeteren van data bij strategische systemen, krijgt het project Data exchange een impuls. De verkenning biedt zicht op in welke registraties geïnvesteerd kan worden en hoe. Hiervoor wordt een projectleider aangesteld.
B.13	Maximaliseren duurttoeslag op 100 procent van salaris; verlagen huidige duurttoeslag uitkeringen met 10 procent (en geen indexering), waarbij rekening zal worden gehouden met mogelijk onevenredige financiële implicaties in individuele gevallen.	B.13.1	Besluitvorming over implementatiemogelijkheden, op basis van door Curaçao aan te leveren gedegen onderbouwing.	3. Uitvoering besluitvorming.	n.n.b.	Curaçao + Nederland	De maximalisatie van de duurttoeslag op 100 procent van het salaris is reeds doorgevoerd per 1 januari 2016. Besluitvorming over het verlagen en niet indexeren van de duurttoeslag is uitgesteld en wordt in samenhang gezien met maatregel E.4.1.1 Hervorming Sociale Verzekeringen.

Thema C: Belastingen

- Doel**
- het herinrichten van een robuust belastingstelsel met een brede grondslag, dat bijdraagt aan een eerlijke(re) verdeling van het inkomen, stimulering van de economie en uitvoerbaarheid en controleerbaarheid door de Belastingdienst;
  - het realiseren van adequaat ingerichte belastingdiensten.

Maatregel (zie Landspakket)		Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
C.1	<p>Om inkomsten te verhogen en het stelsel robuuster en eenvoudiger te maken zal een integrale doorlichting worden uitgevoerd van het fiscale stelsel inclusief de inkomstenbelasting. De volgende voorstellen zullen worden meegewogen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Verbreding van de belastingbasis, verschuiving van directe naar indirecte belastingen en invoering VAT/BTW van 12,5 procent, conform voorstellen van de Fiscal Affairs Department (FAD) van het IMF of ABB conform fiscaal stelsel Caribisch Nederland. - Maatregelen gericht op substantiële vermindering van belastinguitgaven en bijdragen/overdrachten aan derden. - Beperken bestuurlijke inmenging/discretionaire bevoegdheden van zowel ambtenaren als bestuurders (m.b.t. aftrekposten, 'tax holidays'). <p>Op basis van de doorlichting en adviezen zullen voorstellen worden ontwikkeld en geïmplementeerd. Rekening zal gehouden worden met internationale regels van o.a. de OECD.</p>	C.1.2	Uitvoering Quickwins uit het PVA.	<p>3. Staten hebben het eerste deel van de veegwet vastgesteld.</p> <p>Wetswijziging herstelt omissies in of past diverse oudere landsverordeningen aan, voert aanbevelingen van OESO door en implementeert adviezen van Curaçaose adviesorganen.</p>	1 april 2024	Curaçao	Curaçao doorloopt het wetgevingstraject, advies Raad van Advies wordt ontvangen in Q4, nader rapport wordt opgesteld in Q4, aanbieding aan de Staten in Q4 2023, behandeling door Staten in Q1 2024.
				<p>4. Staten hebben de wetswijziging omzetbelasting (OB) vastgesteld.</p> <p>Wetsvoorstel maakt uitzonderingen op OB-verplichting mogelijk en wijzigt wijze van inning van een deel van de verschuldigde OB.</p>	1 juli 2024	Curaçao	Curaçao doorloopt het wetgevingstraject. Overleg met de commerciële banken over de praktische implementatie vindt plaats. Advies Raad van Advies wordt verwacht in Q1, waarna nader rapport wordt opgesteld en aanbieding aan de Staten kan plaatsvinden.
				<p>7. De Staten hebben wetswijzigingen gebaseerd op het visiedocument IB & WB vastgesteld.</p> <p>Wetsvoorstel moet versimpelingen realiseren, mazen dichten en effectiviteit verbeteren.</p>	Q4 2024	Curaçao	De Minister van Financiën keurt de beoogde wetswijzigingen goed. Curaçao deelt de beoogde wetswijzigingen met TWO. Aanbieding aan de verschillende adviesorganen wordt voorzien niet later dan 1 juli 2024. Behandeling in de Staten kan dan plaatsvinden voor eind 2024.
		C.1.4	Geactualiseerd hervormingsplan ten behoeve van implementatiefase.	<p>1. De visie op de hervorming van het belastingstelsel is geactualiseerd en vastgesteld.</p>	Q2 2024	Curaçao + Nederland	Opstellen van een visiedocument met hervormingskaders in Q1 en Q2 (rekening houdend met de laatste bestuurlijke prioriteiten en voortschrijdende inzichten, internationale- en EU-regelgeving en richtlijnen met betrekking tot belastingheffing en input van relevante stakeholders, waaronder adviezen van de TWO, verwerkt)

Maatregel (zie Landspakket)		Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
C.4	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek wordt bepaald of en hoe de Belastingdienst kan worden geoptimaliseerd en gemoderniseerd, dusdanig dat belastinginning effectief en efficiënt kan plaatsvinden. Op basis van voorstellen zal besluitvorming en implementatie plaatsvinden.	C.4.5	Geactualiseerd hervormingsplan ten behoeve van implementatiefase.	6. Het organisatieschema en functiehuis van de nieuwe belastingdienst zijn in concept gereed	Q1 2024	Curaçao	In het hervormingsplan voor de belastingdienst is nu de overgang naar een nieuwe entiteit opgenomen. Voor de formele oprichting hiervan is een Landsbesluit houdende algemene maatregelen (LB-ham) nodig.
				7. Ontwerp voor organisatieonderdeel informatiemanagement is gereed, informatiemanager is in functie.	Q1 2024	Curaçao	Vooruitlopend op de nieuwe organisatieschema en functie huis voor de nieuwe belastingdienst, worden enkele ondersteunende diensten alvast geïntegreerd ingericht. De klantenservice is reeds ingericht. De basis wordt nu gelegd voor de inrichting van het organisatieonderdeel Informatiemanagement.
		C.4.6	Op basis van bestaand en aanvullend onderzoek wordt bepaald of en hoe de Douane kan worden geoptimaliseerd en gemoderniseerd. Op basis van voorstellen zal besluitvorming en implementatie plaatsvinden.	3. Afgeronde nulmeting naar functioneren Douane Curaçao	31 maart 2024	Curaçao + Nederland	Met hulp van Douane Nederland uitvoeren van een nulmeting bij Douane Curaçao aan de hand van een internationale standaard. Hierbij wordt de World Customs Organisation (WCO) betrokken. De oorspronkelijke deadline was 30 oktober 2023.
				1. Vastgesteld plan van aanpak voor de modernisering en optimalisering van de Douane.	Q2 2024	Curaçao + Nederland	Het plan van aanpak wordt nu vastgesteld aan de hand van de resultaten van de nulmeting bedoeld onder beoogd resultaat 3. Hierdoor verandert de chronologische volgorde en valt dit resultaat nu na resultaat 3.
C.5	Er wordt een Belastingregeling voor Nederland en Curaçao overeengekomen, in lijn met minimum Base Erosion and Profit Shifting (BEPS) voorwaarden waarbij o.a. wordt gekeken naar het voorkomen mogelijke winstverschuivingen.	C.5.1	Belastingregeling overeenkomen	2. Regeling heeft adviestraject doorlopen en is behandeld in de parlementen.	1 februari 2024	Curaçao + Nederland	De BRNC is naar de parlementen van Nederland en Curaçao gestuurd. Mogelijk vindt publicatie niet in beide gevallen plaats vóór 1 januari 2024. Oorspronkelijke deadlines waren 1 januari 2023 en 1 januari 2024.

Thema D: Financiële sector

- Doel**
- het realiseren van een stabiele financiële sector die zijn rol ter ondersteuning van de reële economie op een goede manier kan vervullen;
  - het realiseren van een passende wijze van regulering van de financiële sector, waarbij adequaat toezicht wordt gehouden op de naleving;
  - het realiseren van een toezichthouder die tijdig en daadkrachtig optreedt bij problemen bij financiële ondernemingen.

Maatregel (zie Landspakket)		Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
D.2	Er wordt een integrale doorlichting van het stelsel van toezicht (wet- en regelgeving, toezichtbeleid) op de financiële markten uitgevoerd door een externe onafhankelijke partij. Op basis van de uitkomsten van deze doorlichting worden maatregelen geformuleerd om tekortkomingen te adresseren.	D.2.2	Voortgang van de uitvoering van de aanbevelingen van het IMF monitoren en bijsturen waar nodig.	1. Als onderdeel van de Ennieresolutie is in het hoofdlijnenakkoord bepaald dat de opname van de actiepunten onder Thema D in de uitvoeringsagenda staat.	Doorlopend	CBCS	Als onderdeel van de afspraken in het kader van de Ennia-resolutie zijn en worden door de CBCS de nodige hervormingen doorgevoerd ter versterking van het toezicht op de financiële sector, zoveel mogelijk rekening houdend met IMF adviezen. De CBCS zal het IMF uiterlijk 31 maart 2024 een review laten uitvoeren van de kwaliteit van de doorgevoerde hervormingen in het toezicht en regelgevend kader via een Financial Sector Assessment Program (FSAP).
				3. Inrichten Financiële Stabiliteitscomité t.b.v. beleidsdialoog met Min Fins Curaçao en Sint Maarten	31 maart 2024	CBCS	Datum geactualiseerd. Er dient een verzoek te worden gedaan aan het IMF t.b.v. advies bij het opstarten van een dialoog tussen CBCS en de Min Fins over institutionele vormgeving van het comité. De voorgaande deadline was 30 september 2023. (voorheen D.1.2.3.)
				4. Strategische Review toekomstige financiële sector	30 september 2024	CBCS	Datum geactualiseerd. Er wordt gewerkt aan de opdrachtformulering voor uitvoering van de Review. De voorgaande deadline was 30 september 2023. (voorheen D.1.2.4).
				5. Afronden implementatie Risicogericht toezicht	31 december 2024	CBCS	(voorheen D.1.2.5).
				7. Review resolutieraamwerk en implementatie DGS	31 december 2024	CBCS	(voorheen D.1.2.7).
D.4	Er vindt modernisering plaats van bekende tekortkomingen in wet- en regelgeving, in ieder geval invoering Depositogarantiestelsel DGS en modernisering resolutieraamwerk). Overzicht van welke wetgeving zou moeten worden aangepast, vervolgens aanpassing, besluitvorming en implementatie van de wetgeving.	D.4.1	Voortzetting plan van aanpak CBCS, ontwikkeling wetgevingskalender en afspraken met WJZ over versterking wetgevingscapaciteit.	3. Wetgevingskalender implementeren: a) Lv toezicht virtuele activa dienstverleners; b) Lv betaaldienstverleners; c) Lv toezicht pensioenen	Doorlopend	CBCS + Curaçao	
D.5	De governance van de CBCS wordt versterkt, conform internationale best practices waaronder door het scheiden van verschillende taken binnen de CBCS.	D.5.2	Op zo kort mogelijke termijn volledig invulling geven aan maatregelen om tekortkomingen te adresseren naar aanleiding van aanbevelingen van het IMF inzake de interne organisatie van de CBCS.	1. Voortgang aanbevelingen naar aanleiding van review interne organisatie monitoren. Bij de opvolging van de aanbevelingen uit het IMF-rapport staat de onafhankelijkheid van de CBCS voorop.	Doorlopend	CBCS + Curaçao	In het eerste kwartaal wordt gewerkt aan het aanpassen van het bankstatuut en wordt er een vervolg gegeven aan de IMF governance review via een Board workshop (o.a. aandacht voor board room dynamics). De interne governance is een verantwoordelijkheid van de CBCS. Het bewaken van de onafhankelijkheid is een verantwoordelijkheid van zowel de landen Curaçao en Sint Maarten als van de CBCS.

Thema E: Economische hervormingen

- Doel**
- het realiseren van een weerbare, dynamische en veerkrachtige economie;
  - het realiseren van een robuust en betaalbaar sociaal zekerheidsstelsel, dat de prikkels op de juiste plek legt.

Maatregel (zie Landspakket)		Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
E.1	Er zal een integrale analyse van het huidige arbeidsmarktbeleid, wet- en regelgeving worden uitgevoerd op basis waarvan het arbeidsmarktbeleid wordt geactualiseerd en gemoderniseerd. Maatregelen als arbeidstijdverkorting, deeltijdwerken, contracten voor bepaalde tijd, versoepelen ontslagrecht, wegnemen belemmeringen voor aannemen buitenlandse arbeidskrachten, illegale tewerkstelling en bestrijding van de jeugdwerkloosheid zullen in de analyse worden betrokken. Op basis van de analyse worden voorstellen ontwikkeld en geïmplementeerd.	E.1.1	Onderzoek arbeidsmarktbeleid en wet- en regelgeving.	6. Implementatieagenda opgesteld.	1 mei 2024	Curaçao + Nederland (werkgroep E.1)	Het onderzoeksrapport is afgerond. Na dialoog met sociale partners (vakbonden en werkgevers) en het besluitvormingsproces met SOAW en de SVB, kan een implementatieagenda worden opgesteld die in Q2 2024 kan worden vastgesteld door de Minister. Om deze dialoog te verdiepen zal in Q1 het rapport gepresenteerd worden aan de Dialogo Nashonal en de Raad van Ministers.
				7. Implementatieagenda vastgesteld.	1 mei 2024	Curaçao + Nederland	Zie toelichting E.1.1.6.
E.2	De informele economie en illegale arbeid wordt tegengegaan. Op basis van onderzoek naar de omvang van de informele economie zullen voorstellen worden ontwikkeld en geïmplementeerd.	E.2.0	Activiteit nader in te vullen				Aan deze maatregel wordt deels invulling gegeven in E3 (illegale tewerkstelling buitenlandse arbeiders).
E.3	Illegale tewerkstelling van buitenlandse arbeidskrachten wordt tegengegaan. Er zal onderzoek worden gedaan naar illegale tewerkstelling van buitenlandse arbeidskrachten. Op basis van de resultaten en aanbevelingen worden voorstellen ontwikkeld en geïmplementeerd.	E.3.1	Onderzoek illegale tewerkstelling arbeidskrachten, inclusief verbeteren van de toelatingsketen.	8. Vastgesteld plan van Aanpak waarin hervormingsmaatregelen worden voorgesteld.	30 november 2023	Curaçao	Datum geactualiseerd. Het plan is door de Minister vastgesteld in Q4 en ter goedkeuring voorgelegd aan de RvM. Projecten die vervolgens na vaststelling door de RvM worden uitgevoerd zijn o.a. het opstellen van beleid voor kennismigranten en andere specifieke doelgroepen, het optimaliseren van het uitvoeringsproces tewerkstellingsvergunningen, het verbeteren van toezicht en handhaving van toepasselijke regelgeving en het verkrijgen van meer inzicht in de kwalitatieve en kwantitatieve behoefte aan arbeidskrachten in specifieke sectoren.
				9. Start implementatie hervormingsmaatregelen.	30 november 2023	Curaçao + Nederland	Datum geactualiseerd. Nadat politieke besluitvorming in de RvM heeft plaatsgevonden, kan worden gestart met de implementatie van de geprioriteerde hervormingsmaatregelen (zie ook E.3.1.8). De mijlpalenplanning van de implementatie wordt opgenomen in de volgende uitvoeringsagenda's.
				10. Start nader onderzoek	n.n.b.	Curaçao + Nederland	Het onderzoek illegale tewerkstelling arbeidskrachten heeft een lijst quick wins en korte- en langetermijnmaatregelen opgeleverd (E.3.1.6). Het onderzoek heeft tevens uitgewezen dat er op een aantal onderwerpen nader onderzoek moet worden gedaan (E.3.1.7). Het nader onderzoekstraject is in onderling overleg getemporeerd, gezien de veelheid aan onderzoeken bij SOAW die al lopen of net zijn afgerond en waar de overgang naar implementatie van hervormingsmaatregelen momenteel veel van de organisatie vraagt.
		E.3.3	Doorlichting van de Arbeidsinspectie SOAW	6. Programma modernisering inspectie SOAW is afgerond.	30 juni 2024	Curaçao + Nederland	Het streven is om het Programma Modernisering Inspectie SOAW halverwege 2024 af te ronden. De voortgang van de uitvoering vordert stapsgewijs. Veel acties (bijvoorbeeld aanvraag bevoegdheden, herzien wetgeving, invoer registratiesysteem) zijn in gang gezet. O.b.v. het overzicht van de concrete acties dat in december 2023 beschikbaar is gesteld, worden de openstaande acties voor 2024 verder opgepakt.

Maatregel (zie Landspakket)		Uitwerkingsactiviteit	Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
E.4	Bewerkstelligd wordt dat het stelsel van sociale zekerheid een activeringsfunctie zal hebben, met de juiste prikkels, waarbij tevens zorggedragen wordt voor adequaat sociaal vangnet. Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek zullen voorstellen worden ontwikkeld en geïmplementeerd. Bezien in samenhang met de maatregelen omtrent de hervorming van de arbeidsmarkt.	E.4.1 Realiseren duurzame betaalbaarheid Sociale Verzekeringen (behoudens zorggerelateerd). Hierbij wordt zowel de financieringskant, als de kostenkant meegenomen.	4. Advies minister SOAW over integrale aanpak sociale zekerheid en zorg is aangeboden aan de Raad van Ministers.	1 december 2023	Curaçao + Nederland	Advies van minister van SOAW aan de minister van GMN over de integrale aanpak rondom sociale zekerheid en zorg is conform planning verstuurd voor agendering in de RvM. De agendering wordt in de eerste maanden van 2024 verwacht. TWO wordt benaderd (na besluitvorming door de Raad van Ministers) voor het verzorgen van een presentatie.
			5. Het (participatief) formuleren van beleidsvoorstellen en het presenteren van deze beleidsvoorstellen ter besluitvorming aan de Raad van Ministers.	1 mei 2024	Curaçao	De maatschappelijke consultatie over de voorstellen uit het eindrapport dat in juni 2023 door de onderzoekers is afgerond, is deels gaande. Om de beoogde beleidsdoelen te formuleren wordt in Q1 2024 een plan van aanpak voor communicatie, participatie en procesbegeleiding opgesteld en wordt het plan uitgevoerd onder begeleiding van een procesfacilitator. Deelrapporten worden gefaseerd gepubliceerd op het moment dat overeenstemming is over hervormingsvoorstellen op het terrein van het deelrapport maar uiterlijk 1 mei 2024. De hervormingsvoorstellen worden ter besluitvorming aan de Raad van Ministers aangeboden.
			6. Opgestelde en vastgestelde roadmap voor de implementatie.	1 juli 2024	Curaçao + Nederland	In de roadmap komen de waarborgen voor de uitvoering van de plannen voor onderdelen E1 tot en met E4.2 en hun onderlinge samenhang tot uitdrukking.
		E.4.2 Realiseren duurzame betaalbaarheid sociale voorzieningen. Hierbij wordt zowel de financieringskant, als de kostenkant meegenomen.	9. Implementatieplan Knelpuntenanalyse Sociale Voorzieningen wordt uitgevoerd en gemonitord.	15 december 2024	Curaçao + Nederland (werkgroep E.4)	SOAW monitort de uitvoering van het implementatieplan. Voor 2024 betreft dit o.a. het ontwikkelen van een integrale visie op bijstand, op maatschappelijke activering en toeleiding naar arbeidsparticipatie, als ook het reviseren van beleid over de kosteloze rechtskundige bijstand. Specifieke juridische bijstand vanuit TWO wordt o.a. aangevraagd voor de hervorming van de nodige landsverordeningen en besluiten inzake het bijstandstelsel.
E.4.3	De werkgroep SVB maatregelen werkt opties uit die op de korte termijn een bijdrage leveren aan de houdbaarheid van de sociale zekerheid en de zorg (zie ook F.3.2).	4. Halfjaarlijkse rapportage waaruit blijkt dat Curaçao het structurele evenwicht in het schommelfonds bewaakt en zonnodig maatregelen neemt om genoemd evenwicht te realiseren.	Halfjaarlijkse rapportage van de werkgroep SVB per 30 juni en 31 december	Curaçao	Uit de halfjaarlijkse rapportage blijkt dat het schommelfonds in evenwicht is of een overschot vertoont.	
E.5	Curaçao verhoogt de pensioengerechtigde leeftijd naar 66 (in 2025), tenzij uit onafhankelijk onderzoek blijkt dat een verhoging van de pensioengerechtigde leeftijd naar 66 jaar in 2025 niet realistisch is en er alternatieve voorstellen zijn met hetzelfde budgettaire effect. Een onafhankelijk economisch instituut (aangewezen door de TWO in overleg met het land) brengt in kaart wat de structurele budgettaire effecten zijn voor de betaalbaarheid van de pensioenen en sociale zekerheid als de pensioengerechtigde leeftijd wordt verhoogd naar 66 jaar in 2025 en verder verhoogd zou worden door koppeling aan de levensverwachting en rekent de alternatieve voorstellen door. De uitkomsten worden voorgelegd aan Curaçao en Nederland waarna in overleg bekeken wordt hoe er invulling wordt gegeven aan de onderzoeksresultaten.	E.5.0 Activiteit nader in te vullen				

Maatregel (zie Landspakket)		Uitwerkingsactiviteit	Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting	
E.6	Ondernemerschap en het investeringsklimaat zullen worden bevorderd. Daarbij is o.a. van belang dat het vergunningstelsel wordt geoptimaliseerd, de costs of doing business worden verlaagd, en bureaucratie (red tape) wordt weggenomen. Op basis van een integrale doorlichting van (o.a.) wet- en regelgeving zullen voorstellen worden ontwikkeld en geïmplementeerd.	E.6.3	Aanpak 'red tape' en 'cost of doing business'	8. Implementatie programma ter verbetering van het ondernemersklimaat: vermindering red tape	1 januari 2025	Curaçao + Nederland	De implementatie van het programma ter verbetering van het ondernemersklimaat is gestart. Om red tape te verminderen wordt komende tijd ingezet op onder meer het verbeteren van het register Kamer van Koophandel, het vereenvoudigen van de Bankhandtekeningskaart en het uitvoeren van een testcase ten behoeve van het verbeteren van de keten voor het aantrekken van Kennismigranten.
				9. Implementatie programma ter verbetering van het ondernemersklimaat: verlagen cost of doing business	1 januari 2025	Curaçao + Nederland	De implementatie van het programma ter verbetering van het ondernemersklimaat is gestart. Om de cost of doing business te verlagen wordt komende tijd ingezet op het vernieuwen van energiebeleid en digitalisering van het MKB.
		E.6.5	Project integrale gebiedsontwikkeling Schottegat en Havengebied: dit wordt doorgeschoven naar een volgende agenda.				Het project wordt doorgeschoven.
		E.6.6	Het opstellen van een Theory of Change	2. Opstellen roadmap.	1 april 2024	Curaçao en Nederland	Datum geactualiseerd. De roadmap op hoofdlijnen klaar. Nu het plan van aanpak het programma ter verbetering van het ondernemersklimaat (E.6.3) is vastgesteld en het programmateam wordt samengesteld, zal de roadmap in de komende periode worden afgerond.
		E.6.7	Toepassen aanbevelingen rapport The Curaçaoan economy in relation to other small island states	1. Appreciatie aanbevelingen	1 februari 2024	Curaçao en Nederland	MEO, MIN EZK, NHC en TWO verkennen gezamenlijk of en hoe aanbevelingen kunnen worden toegepast, door op zich staande activiteiten te ontplooiën, of door lopende trajecten te ondersteunen. Om dit proces te voeden levert Min EZK een appreciatie van het rapport op, met suggesties over hoe beleidsaanbevelingen kunnen worden geïmplementeerd.
		E.6.8	Implementeren Economische Gebiedsvisie Binnenstad	1. Start uitvoering programma o.b.v. gebiedsvisie.	1 maart 2024	Curaçao en Nederland	MEO werkt samen met VNG aan het werven van een gebiedsmanager. De komende periode wordt verkend hoe het Landspakket kan bijdragen aan ontwikkeling en uitvoering van de economische gebiedsvisie Binnenstad, gekoppeld aan Invest in Willemstad.
		E.6.9	Verbeteren samenwerking t.b.v. schaalvergroting	1. analyse onderzoeksrapport mededinging in Curacao	1 april 2024	Curaçao en Nederland	Momenteel loopt er een onderzoek naar het verbeteren functioneren markten en mededinging. Wanneer het onderzoek gereed is in het eerste kwartaal, zal worden verkend of er bijvoorbeeld kan worden ingezet op gebruiksvriendelijker publiceren toegestane werkwijzen, samenwerking met de andere Landen en of er een koppeling met consumentenbescherming kan worden gemaakt.

Maatregel (zie Landspakket)		Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
E.7	Ontwikkelen en implementeren grondbeleid en ruimtelijk ordeningsbeleid.	E.7.1	Duurzame versterking van Domeinbeheer.	2. Vaststellen hoofdlijnen van de nieuwe inrichting van Domeinbeheer door RvM.	n.n.b.	Curaçao	On hold. De hoofdlijnen zijn gereed. Aanbieden aan de RvM gebeurt in lijn met proces en tijdslijn implementatie VFO (B4.1). Er gaat een Project management team van start die zich bezig gaat houden met het beheren van de vastgoedportefeuille. Op termijn wordt er een afdeling vastgoed opgericht, waartoe een plan van aanpak wordt opgesteld.
				4. In gebruik nemen financiële kaders, een position paper en interne afspraken Domeinbeheer, intern VVRP met ministerie van Financiën.	31 december 2024	Curaçao	De regering van Curaçao heeft via de kapitaaldienst middelen ter beschikking gesteld voor uitvoering van de grondexploitatie Colon. De administratie van de inkomsten en uitgaven zal geschieden in een aparte grondexploitatie op basis van de tot nu toe besproken spelregels. Hiermee zal het komende half jaar worden geoefend. Voor 1/7/2024 wordt dit geëvalueerd. Daarna zullen de werkzaamheden t.b.v. landsverordening "werken met grondexploitaties" worden opgestart.
		E.7.2	Hervorming en verzakelijking van het grond- en vastgoedbeleid en -beheer.	6. Koppelen administratie uit te geven kavels en te ontwikkelen gronden aan het GIS-systeem	1 april 2024	Curaçao	Dit is een vervolg op het op orde brengen van de administratie van uit te geven kavels en te ontwikkelen gronden.
		E.7.3	Schoon door de poort.	3. Formaliseren van in aanmerking komende illegaal geoccupeerde gronden en verlengen verlopen erfpacht gronden	1 maart 2024	Curaçao	Datum geactualiseerd. Er zijn 200 cases verzameld van illegaal geoccupeerde gronden, waarvan het geoptimaliseerde proces voor formalisatie zal worden ingezet.
		E.7.4	Bijdrage aan de economische ontwikkeling.	2. Uitwerking principenota's over gebiedsontwikkelingen Rif en Colon	1 april 2024	Curaçao	Datum geactualiseerd. De investeringsnota komt in Q1 2024 in de RvM. Hierna komt de investeringsnota RIF in de RvM. Ondertussen wordt doorgewerkt aan de verkeersinfra in verband met CPA en de activiteiten met betrekking tot verplaatsing van het honkbalstadion.
				3. Afronden principenota's gebiedsontwikkeling Zakito en Maria Maai	n.n.b	Curaçao	Het project Rif en Colon is veel omvangrijker dan initieel gedacht. Het project Zakito en Maria Maai schuift daarom door en gaat op een nader te bepalen moment van start.
				5. Position paper Ruimtelijke Economische Strategie opgeleverd. Dient als basis voor strategische beleidsvorming VVRP.	31 maart 2024	Curaçao	Datum geactualiseerd. De inhoudelijke position paper wordt voor 31 maart gepresenteerd. Voorgaande realisatiedatum was 1 maart 2024.
		E.7.5	Bijdrage aan de overheidskas.	2. Verzenden facturen ter waarde van Naf 2,5 miljoen in 2024	31 maart 2024	Curaçao	De target t.w.v. NAF 2,5 miljoen voor 2024 is gelijk aan die van 2023, de aanpak wordt geconsolideerd. In 2024 zal er meer prioriteit gegeven worden aan Schoon door de Poort (E7.3.3).

Thema F: Zorg

- Doel**
- het beheersen en beheersbaar houden van COVID-19;
  - het borgen van de continuïteit van de acute zorg;
  - het efficiënt inrichten van de zorg en het realiseren van een robuust en betaalbaar zorgstelsel.

Maatregel (zie Landspakket)		Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
F.1	Om COVID-19 te kunnen beheersen en beheersbaar te houden worden de adviezen van het OMT Cariben (24 april 2020 en 3 juni 2020) doorgevoerd, waaronder in ieder geval de volgende maatregelen: - op peil houden beschikbare IC-capaciteit; - versterken diensten publieke gezondheid (o.a. i.v.m. bron- en contactonderzoek) - op voorraad houden van voldoende persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM); - vergoten en op peil houden testcapaciteit; - invoeren syndroom surveillance; - garanderen voldoende air-ambulance capaciteit; - Aankoop COVID vaccin en doorvoeren vaccinatieprogramma (vanaf beschikbaar zijn vaccin).	F.1.1	Doorlopend		Doorlopend	Curaçao	In de praktijk verloopt de monitoring van de uitvoering van deze maatregel via het Vierlandenoverleg Zorg
F.2	In het kader van doelmatigheid worden overbodige dubbelingen in het zorgaanbod van de verschillende ziekenhuizen en andere inefficiënties in kaart gebracht en teruggedrongen, middels opstellen en uitvoeren plan samenwerking regionale ziekenhuizen Caribisch gebied Koninkrijk en maken bestuurlijke afspraken, waaronder in ieder geval wordt verstaan: – reduceren van het aantal medische uitzendingen naar derde landen door uitbreiding van zorgaanbod binnen het Caribisch gebied van het Koninkrijk (top-specialistische zorg); – gezamenlijke inkoop medicatie, middelen, materialen en apparatuur; – regionaal opleiden en capaciteitsplanning van zorgpersoneel (kosten opleiding reduceren door minder opleiden in het buitenland); – rationalisering laboratoriumzorg en reductie aantal laboratoria; – medische specialisten die verzekerde zorg leveren in loondienst van ziekenhuizen (sterfhuisconstructie); – versterken samenwerking eerstelijnszorg en tweedelijnszorg; – herijken bekostigingswijze en tarieven tweedelijnszorg samen met zorgverzekeraars en Nederlandse zorgautoriteit.	F.2.2	Voorstel om in gezamenlijkheid (Dutch Caribbean Hospital Alliance (DCHA) + het platform voor Zorgverzekeraars CAS-BES (PSZ)) een programma van eisen op te stellen waarop een (op kwaliteit en kosten gebaseerde) inventarisatie van tarieven van de bij DCHA aangesloten ziekenhuizen en zorginstellingen op andere bestemmingen (Colombia, Dominicaanse Republiek, Nederland) gestoeld zal worden.		Doorlopend	Curaçao	In de praktijk verloopt de monitoring van de uitvoering van deze maatregel via het Vierlandenoverleg Zorg

Maatregel (zie Landspakket)		Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
F.3	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek naar de doelmatigheid (inclusief bekostiging) en effectiviteit van de zorg en de uitkomsten van maatregel F.2 zullen voorstellen worden ontwikkeld en geïmplementeerd. Gedacht kan worden aan herijken verzekeringspakket en invoeren van eigen betalingen.	F.3.1	Een plan van aanpak vaststellen voor de inrichting van het traject om de duurzame betaalbaarheid, toegankelijkheid en kwaliteit van het zorgstelsel te realiseren. Hierbij wordt zowel de financieringskant, als de kostenkant (modernisering zorgstelsel waaronder governance) meegenomen.	4. Vastgesteld nader rapport stelselwijziging, inclusief voorstellen voor flankerend beleid (zoals preventie en versterking eerstelijnszorg).	31 maart 2024	Curaçao	Gelet op het feit dat onderzoek naar een eventuele stelselwijziging veel onderling verbonden facetten betreft en nader onderzoek naar een belangrijk onderdeel van de stelselwijziging pas in het eerste kwartaal van 2024 kan worden afgerond, wordt overwogen om het eindrapport over de stelselwijziging gefaseerd aan de RvM ter vaststelling aan te bieden, waarbij het accent (in lijn met de werkwijze van de SVB) zal worden gelegd op maatregelen in de "Care" en "Cure" sectoren. Oorspronkelijke deadline was 30 juni 2023. De verwachting is dat het deelrapport over de "Care" uiterlijk eind januari 2024 zal worden uitgebracht en het deelrapport over de "Cure" uiterlijk eind maart 2024 (vanwege de afronding van het nader onderzoek en de extra benodigde stakeholdersconsultaties).
				5. Vastgesteld plan van aanpak naar aanleiding van nader rapport.	31 mei 2024	Curaçao + Nederland	Nadat de deelrapporten (F.3.1.4) zijn vastgesteld door de RvM, worden de daarbij behorende plannen van aanpak opgesteld voor de inrichting van een betaalbaar, toegankelijk en kwalitatief goed zorgstelsel, waarbij tevens voorstellen voor flankerend beleid worden meegenomen. Oorspronkelijke deadline was 31 juli 2023. Het plan van aanpak Care wordt uiterlijk eind februari 2024 vastgesteld en die van Cure uiterlijk 31 mei 2024.
		F.3.2	De werkgroep SVB maatregelen werkt opties uit die op de korte termijn een bijdrage leveren aan de houdbaarheid van de sociale zekerheid en de zorg (zie ook E.4.3.3).	4. Halfjaarlijkse rapportage waaruit blijkt dat Curaçao het structurele evenwicht in het schommelfonds bewaakt en zo nodig maatregelen neemt om genoemd evenwicht te realiseren.	Halfjaarlijkse rapportage van de werkgroep SVB per 30 juni en 31 december	Curaçao	Uit de halfjaarlijkse rapportage blijkt dat het schommelfonds in evenwicht is of een overschot vertoont.
		F.3.3	Implementatie maatregelen ter minimalisering verliezen bij het ziekenhuis CMC.	8. Periodiek overleg over voortgang uitvoering spoor 1 plan van aanpak verduurzaming exploitatie CMC.	Maandelijks vanaf 30 maart 2023.	Curaçao	Nadat de nodige onderzoeken door de Regiegroep zijn verricht is een extern onderzoeksbureau begin december 2023 begonnen met de werkzaamheden om over spoor 1 advies uit te brengen. Dat advies wordt uiterlijk eind januari 2024 verwacht, waarna door de Begeleidingscommissie uiterlijk februari 2024 advies zal worden uitgebracht. Dit advies behelst tevens het advies zoals genoemd onder F.3.3.9.
				9. Opgeleverd onderzoeksrapport kostprijs en doelmatigheid CMC (en AAH).	29 februari 2024	Curaçao	Een onafhankelijk onderzoeksbureau onderzoekt de doelmatigheid van de bedrijfsprocessen van CMC conform aanbevelingen van de Nederlandse Zorgautoriteit en het bestuurlijk hoofdlijnenakkoord tussen de regering en de CMC-entiteiten. Oorspronkelijke deadline was 31 juli 2023. De rapportage is vertraagd door het hoor- en wederhoorproces bij het doelmatigheidsonderzoek en het besluit van de Begeleidingscommissie om een totaaladvies aan de minister uit te brengen in samenhang met het advies over spoor 1 (zie F.3.3.8). Uiterlijk eind februari 2024 zal de Begeleidingscommissie, nadat een appreciatie is uitgevoerd van de aanbevelingen van het extern onderzoeksbureau en gehoord de stakeholders, advies uitbrengen aan de minister van GMN.
				10. Besluit van de regering inzake een structurele regeling voor de kosten van zorg aan ongedocumenteerden en onverzekerde patiënten.	30 juni 2024	Curaçao	Nadere uitwerking wordt meegenomen in het deelrapport over de stelselwijziging "Cure" (zie toelichting F.3.1.4) dat uiterlijk 31 maart 2024 wordt voorzien. Oorspronkelijke deadline was 31 augustus 2023. De besluitvorming zal, na overleg met de Toelatingsorganisatie en private sector verzekeraars, uiterlijk 30 juni 2024 kunnen plaatsvinden.
				11. Officieel instellen van de Curaçaose Zorgautoriteit.	30 juni 2024	Curaçao	De CZA is op dit moment inhoudelijk als adviesinstantie gedeeltelijk operationeel, maar mist nog steeds een juridische grondslag. Oorspronkelijke deadline was 1 maart 2024. In het wetgevingstraject zijn er verdragen opgetreden. De aanbieding van de instellingsverordening voor de CZA aan de adviesorganen is voorzien voor Q1/2024. Thans bestaat de verwachting dat de CZA per 30 juni 2024 kan worden geformaliseerd, nadat de desbetreffende verordening door de Staten is goedgekeurd.

Thema G: Onderwijs

- Doel**
- het realiseren van een basiskwaliteit van onderwijs;
  - realiseren van een goede aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt;
  - het realiseren van goede doorstroom tussen stelsels van onderwijs (al dan niet in Europees Nederland).

Maatregel (zie Landspakket)	Uitwerkingsactiviteit	Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
<p>G.1 Een expertgroep uit de vier landen / groep onderwijsexperts uit de vier landen voert een doorlichting uit van het gehele onderwijsbestel, met inbegrip van alle publieke en particuliere betrokken partijen, inclusief de overheid. Hierbij komen in ieder geval aan de orde:</p> <ul style="list-style-type: none"> - onderwijskwaliteit, lesmethoden en – middelen; - aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt; - doorstroom tussen ko, po, vo en mbo/ho/wo (al dan niet in Europees Nederland); - doelmatigheid en doeltreffendheid van de onderwijsbekostiging, mitigeren van inefficiënties in het systeem; - versterken van de kwaliteitsverbetering door effectief toezicht door onder andere de inspecties; <p>samenwerking onderwijs- en ontwikkelingsvoorzieningen in de regio (en eventueel Europees Nederland).</p> <p>Hierbij worden in elk geval de onderwijsinspecties van de vier landen betrokken.</p> <p>Op basis van de uitkomsten van de doorlichting worden maatregelen ontwikkeld en geïmplementeerd</p>	<p>G.1.1 Uitvoeren doorlichting op basis van vastgesteld plan van aanpak.</p>	<p>5. Opgestelde theory of change en onderliggende roadmap.</p>	<p>1 december 2023</p>	<p>Curaçao en Nederland</p>	<p>De ToC sessies zijn in oktober 2023 afgerond en er zijn om en nabij 30 activiteiten onderscheiden in de Roadmap. De prioritering en het tijdsplan van deze activiteiten in de Roadmap, wordt in december 2023 afgerond. Dan wordt ook gezamenlijk met NHC en TWO bepaald welke activiteiten in het Landspakket worden opgenomen. Deze activiteiten worden in 2024 onder G.1.3 weergegeven in de Uitvoeringsagenda. Oorspronkelijke deadline was 31 mei 2023 .</p>
		<p>6. Vastgestelde aanvullend onderzoeksvoorstel.</p>	<p>1 december 2023</p>	<p>Curaçao en Nederland</p>	<p>In de Roadmap is noodzakelijk aanvullend onderzoek geformuleerd. Deze voorstellen worden gesynchroniseerd met de aanbevelingen uit het Plan Mehorashon di Enseñansa en in december 2023 vastgesteld. Oorspronkelijke deadline was 15 juni 2023.</p>
		<p>7. Aanvullend onderzoek is afgerond.</p>	<p>31 juli 2024</p>	<p>Curaçao</p>	<p>Een aanvullend onderzoek dat na de ToC sessies is geïdentificeerd, betreft het definiëren van een eenduidige basiskwaliteit van het onderwijs. Een tweede aanvullend onderzoek betreft het in kaart brengen van ongelijke kansen in het onderwijs en stappen hoe die te verminderen. Daarnaast zijn er bij de Quick wins al twee plannen van aanpak ontvangen die ook als aanvullend onderzoek kunnen worden betiteld: Benchmark salariering en bekostigingsmethodiek. Zie ook G.1.3.1</p>

Maatregel (zie Landspakket)		Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
G.1	vervolg	G.1.2	Achterstallig onderhoud onderwijshuisvesting aanpakken.	10. Vastgesteld strategisch huisvestingsplan.	31 januari 2024	Curaçao + Nederland	Opstellen van een advies aan de minister van OWCS over hoe en bij wie het structurele onderhoud aan de schoolgebouwen duurzaam organisatorisch kan worden belegd. In de uitvoeringsagenda onder E7 wordt er op termijn een afdeling vastgoed opgericht. Hier zijn gesprekken gevoerd met OWCS met betrekking tot het structureel onderhoud van de overheidsschoolgebouwen. Zie ook E.7.1.2 Verdere stappen in Q1 2024 zijn het strategisch onderhoudsplan, inclusief implementatieplan. Ook een spreidingsplan wordt opgesteld. Het huisvestingsplan wordt meegenomen in het Plan di Mehorashon di Enseñansa. Oorspronkelijke deadline was 31 mei 2023.
				12. Functionerende uitvoeringsstructuur ten behoeve van het project achterstallig onderhoud schoolgebouwen.	31 december 2023	Curaçao en Nederland	Inbedden van de uitvoeringsstructuur in de projectmanagementorganisatie, die alle verbeteracties voor thema G coördineert. Invulling PMO, waaronder aanwijzen van een projectmanager inclusief budget hiervoor.
				13. Operationele duurzame en toekomstbestendige uitvoeringsstructuur onderhoud scholen.	31 maart 2024	Curaçao	Uitvoeren implementatieplan op basis van het vastgestelde strategisch huisvestingsplan (zie G.1.2.10).
				14. Uitgevoerd onderhoud scholen fase 1.	30 juni 2024	Curaçao	Uitvoeren onderhoud drie scholen (Cola Debrotsschool, Nelly Winkelschool en Kolegio Erasmo) conform de beschikking en voorwaarden van 7 oktober 2022.
				15. Uitgevoerd onderhoud scholen fase 2.	31 december 2024	Curaçao	Uitvoeren onderhoud negen scholen (Adventschool Bonam, St. Paulus College, Skol Immanuel, Kolegio Alejandro Paula, Vigdis Jonckheer Mensing College, Marnix FO 1+2, Kolegio Monseigneur Willem Ellis, Kolegio San Hose FO 1+2 en Myrna Dovalesschool) conform de beschikking en voorwaarden van 6 december 2022.
		G.1.3	Uitvoeren acties die volgen uit de doorlichting van het onderwijsbestel.	1. Vastgestelde actieplannen voor prioriteiten Curaçao.	1 maart 2024	Curaçao	Vaststellen van actieplannen (die aangemerkt zijn als quick wins in de nulmeting) voor 1) het aanpassen bekostigingsmethodiek (V&V-stelsel), 2) de verdere ontwikkeling van de onderwijsapplicatie (CLOA), 3) een salarisbenchmark in de regio, 4) een onderzoek naar de bereidwilligheid ouders om bij te dragen aan het onderwijs (n.a.v. ToC) en 5) evaluatie personeel ten opzichte van het beroepsbeeld. Plannen 1, 2 en 3 zijn in concept opgeleverd. De oplevering van de overige plannen en de vaststelling wordt in Q1 2024 verwacht. Oorspronkelijke deadline 31 juli 2023.
				2. Plannen van aanpak verbetervoorstellen voor de langere termijn zijn opgesteld, vastgesteld door de Minister, ingediend bij en goedgekeurd door NHC en TWO	1 januari 2024	Curaçao en Nederland	Opstellen van plannen van aanpak voor de verbetervoorstellen zoals opgenomen in de Roadmap. Zie G.1.1.5

Thema H: Versterken rechtsstaat

- Doel**
- een bijdrage leveren aan de versterking van de rechtsstaat, door in ieder geval in te zetten op het versterken van het grenstoezicht, de aanpak van financieel-economische criminaliteit en het verbeteren van het detentiewezen.

Maatregel (zie Landspakket)		Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting		
H.1	In het belang van stabiliteit van de openbare orde en veiligheid worden tot nader orde geen bezuinigingen toegepast die de operationele uitvoeringscapaciteit binnen de meest vitale sectoren van de rechtsstaat (Politie, Douane, Landsrecherche, OM, Hof, Kustwacht, gevangeniswezen en de veiligheidsdienst) beperken.	H.1.1	Doorlopend		Doorlopend	Curaçao			
		H.1.3	Opstellen realistisch meerjareninstroomplan met financiële paragraaf ter garandering operationele uitvoeringscapaciteit van alle H1-instellingen.	3. Opgestelde instroomplanning en instroomopgave voor het OM.	1 juli 2024	Curaçao	Na vaststelling functieboek voor OM via reguliere interne procedure van Curaçao, afronden van de instroomplanning voor het OM. Oorspronkelijke afrondingsdatum was 30 september en 31 december 2023.		
H.9	Landen werken gezamenlijk toe naar een geharmoniseerd niveau van bescherming persoonsgegevens binnen het Koninkrijk middels een Rijkswet. Een plan van aanpak zal worden ontwikkeld en geïmplementeerd.	H.9.1	Projectfase uitvoeren op basis van vastgesteld plan van aanpak.	6. Hoofdstuk 3 concept wetsontwerp gereed	30 juni 2024	Curaçao en Nederland	Het derde hoofdstuk van de consensusrijkswet, inclusief de bijbehorende Memorie van Toelichting, zal voor het JVO van juni 2024 worden opgeleverd aan de opdrachtgever. Bij die gelegenheid zal aan de opdrachtgever ook een tussentijdse uitvoeringstoets worden aangeboden die ziet op hoofdstuk 2 van de rijkswet. Oorspronkelijke afrondingsdatum was 31 januari 2024.		
				7. Uitvoeringstoets wetsontwerp	n.n.b.	Curaçao en Nederland	Nog niet actueel, afhankelijk van afronding van H.9.1.6.		
				8. Duidelijkheid bijstandsverzoek landen	n.n.b.	Nederland	In samenwerking met TWO gaat JenV de gevraagde bijstand voor het implementatietraject van de Rijkswet beschikbaar stellen, een en ander zoals verzocht door de ministers van Justitie van de landen op 14 december 2022 en toegezegd door JenV op 16 mei 2023. Oorspronkelijke afrondingsdatum was 15 augustus 2023.		
H.12	Beheer en toezicht t.a.v. het criminaliteitsfonds wordt op orde gebracht. Curaçao en Sint Maarten volgen de aanbevelingen uit de rapporten van de Raad voor de Rechtshandhaving op. Uiterlijk 1 april 2021 hebben de landen een onafhankelijke organisatie aangewezen die het fonds controleert op het opvolgen van de aanbevelingen en rapporteert of het fonds naar behoren werkt.	H.12.3	Verbeterde operationele sturing van het CF conform de aanbevelingen van de Raad voor de Rechtshandhaving (resultaat 1 plan van aanpak).	2. Herzien en door de minister van Justitie van Curaçao vastgesteld handboek.	1 juli 2024	Curaçao	Afronden 'Handboek Medefinanciering' en 'Handboek Beheer Derdengelden'. Uitzetten concept-handboek voor feedback. Uitwerken van een verkorte en een reguliere procedure voor indiening voorstellen. Vaststellen handboeken door minister van Justitie van Curaçao. Oorspronkelijke afrondingsdatum was 31 maart 2024.		
				H.12.5	Geoptimaliseerde organisatie door uitgewerkte en vastgestelde organisatie-inrichting en Administratieve Organisatie/ Interne Controle (resultaat 3 plan van aanpak).	2. Vastgestelde profielschetsen en procedure voor benoeming leden Criminaliteitsfonds Curaçao.	1 juli 2024	Curaçao	Onderdeel van het herzien handboek (zie H.12.3.2) wat nog moet worden vastgesteld door de minister.
						3. Gewijzigde en gepubliceerde Landsverordening Criminaliteitsbestrijdingsfonds	n.n.b.	Curaçao	Overleggen over de noodzakelijke wetgevingscapaciteit.
		H.12.6	Geformaliseerde en gecommuniceerde administratieve procedures en eisen voor projecten (resultaat 4 plan van aanpak).	1. Gecommuniceerde formele en materiele (administratieve) regelgeving, beleid en procedures aangaande.	4. Vastgestelde maximaal door het Criminaliteitsfonds te financieren periode van activiteiten en projecten.	1 januari 2024	Curaçao	Vastleggen van de mogelijkheid tot uitbreiden van de maximale termijn van drie jaar door minister van Justitie op grond van de comptabiliteitsvoorschriften.	
					2. Herziene en nageleefde administratieve procedures.	Doorlopend	Curaçao	Opstellen van een communicatieplan voor het CF in Q1. Uitvoeren communicatieplan vanaf Q2. Start uitvoering is afhankelijk van de vaststelling van het handboek (zie H.12.3.2).	
						Doorlopend	Curaçao	Herziene procedures zijn opgenomen in het handboek. Afronding is afhankelijk van de goedkeuring van het handboek (H.12.3.2).	

Maatregel (zie Landspakket)	Uitwerkingsactiviteit	Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting	
H.17	Curaçao komt met behulp van Defensie voor 1 maart 2021 met een plan van aanpak om de verouderde dienstplichtverordeningen aan te passen en om de CURMIL te professionaliseren, waarbij onder andere de doorstroombmogelijkheden van de CURMIL naar de landelijke veiligheidspartners worden verankerd.	H.17.1 Opstellen plan van aanpak gericht op verdere professionalisering van de CURMIL, waar actualisatie van de Dienstplichtverordening een onderdeel van is.	2. Geactualiseerde dienstplichtverordening.	n.n.b.	Curaçao + Nederland	Curaçao werkt met Defensie aan de actualisering van de dienstplichtverordening, een specifiekere tijdsplan wordt nog bepaald. Er wordt in Q1 overleg gevoerd over de wijze waarop uitvoering gegeven gaat worden aan deze maatregel, de daarmee beoogde resultaten en de noodzakelijke randvoorwaarden (zoals wetgevingscapaciteit en projectaansturing).
	H.17.3 Opstellen moderne rechtspositieregeling voor Caribische beroepsmilitairen, inclusief wettelijke inkadering.	1. Vastgestelde gemoderniseerde rechtspositieregeling.	1 april 2024	Curaçao + Nederland	Op basis van de opgehaalde input van de Landen zijn concepten opgesteld voor het realiseren van een op de CARMIL toegepaste rechtspositionele regeling bij landsverordening en landsbesluit. Deze concepten moeten in onderlinge afstemming worden vervolmaakt. Na vaststelling volgt de implementatie van de vervolgacties.	
H.18	Curaçao heeft op 1 april 2021 de benodigde stageplaatsen beschikbaar gesteld ten behoeve van het Sociaal Vormings Traject. Curaçao en Defensie sluiten voor 1 februari 2021 een convenant dat hierop toeziet.	H.18.1 Op basis van een gesloten convenant benodigde stageplaatsen beschikbaar stellen.	11. Bijsturing project naar aanleiding van de evaluatie.	Doorlopend	Curaçao	Aan de hand van o.a. de tussentijdse evaluatie uit november 2022, zullen Curaçao en Defensie in goed overleg bepalen welke wijzigingen noodzakelijk zijn om het project te optimaliseren.
			12. Opstellen contourenplan nieuwe opzet LWT.	1 april 2024	Curaçao	Opstellen contourenplan aan de hand van tussentijdse evaluatie. Contourenplan wordt ingevuld als plan van aanpak, waarin ook de borging opgenomen is bij een van de deelnemende ministeries. Ingangsdatum is voorzien voor 1 juli 2024. Oorspronkelijke deadline was 31 december 2023.
			13. Evaluatie convenant Land Curaçao en Defensie.	31 maart 2024	Curaçao en Nederland	Convenant loopt af medio 2024 en dient aan te sluiten aan nieuwe opzet LWT.
H.19	Curaçao komt met een getrappt plan voor de modernisering en hervorming van het aanbod van online-kansspelen. Dit plan bevat tevens een realistisch tijdsplan met bijbehorende mijlpalen. De modernisering en hervorming omvat ten minste: 1. Wet- en regelgeving die voorziet in een onafhankelijke toezichthouder op online kansspelen. Zij verstrekt ook licenties en handhaaft indien nodig, waarbij als uiterste interventie de licentie kan worden ingetrokken. 2. Waarborgen dat aanbieders van online kansspelen vanuit Curaçao handelen conform wet- en regelgeving van de landen waarop zij zich richten. 3. Maatregelen om (via de Curaçao Gaming Control Board en de Belastingdienst) de door licentiehouders verschuldigde belastingen en licentievergoedingen te innen.	H.19.1 Uitwerken maatregel deel 1 en deel 2	17. Concept LOK die voldoet aan de uitgangspunten van H19 en het plan van aanpak is aangeboden aan de Staten.	1 januari 2024	Curaçao	Het definitieve concept zal waarschijnlijk op 20 december 2023, door tussenkomst van de Raad van Ministers ter behandeling worden aangeboden aan de Staten. Oorspronkelijke deadline was 31 augustus 2023.
			18. LOK is vastgesteld en gepubliceerd.	31 januari 2024	Curaçao	Voortzetten lopende wetgevingstraject door behandeling concept-landsverordening in de Staten van Curaçao. Oorspronkelijke deadline was 1 oktober 2023.
			19. Vergunningsverleningsproces en modelvergunningen zijn gereed en voldoen aan uitgangspunten H19 en het plan van aanpak.	1 juli 2024	Curaçao	Vergunningverleningsproces en modelvergunningen worden ter kennisneming met de TWO gedeeld. Eventuele input van de TWO wordt waar mogelijk meegenomen door Curaçao. Concepten worden definitief gemaakt nadat de LOK is vastgesteld. Oorspronkelijke deadline waren 31 augustus 2023 en 1 december 2023.
			20. Inrichtingsplan (PvA) nieuwe toezichthouder is gereed en voldoet aan de LOK.	1 februari 2024	Curaçao	Aanpassen inrichtingsplan nieuwe toezichthouder, mede op basis van input van de TWO en de laatste versie van de LOK zoals die aan de Staten wordt aangeboden (zie H.19.1.17). Werven personeel voor afhandelen aanvragen van vergunningshouders. Oorspronkelijke deadline was 1 juni 2023.
		21. Nieuwe toezichthouder kan optimaal haar taken uitvoeren.	1 juli 2025	Curaçao	In de komende periode worden diverse activiteiten opgenomen ter realisatie van dit beoogd resultaat. In Q1 2024 wordt gewerkt aan de implementatie van de aanbevelingen van het onderzoek naar gokverslaving (H.19.2.1). Na vaststelling van het Inrichtingsplan (zie H.19.1.20) wordt gestart met de implementatie daarvan, waaronder het aanpassen en vaststellen van de processen en procedures. Nadat de beoordeling van de lagere regelgeving is afgerond (zie H.19.2.2), wordt eventuele input van de TWO waar mogelijk meegenomen door Curaçao bij de implementatie.	
H.19.2	Er zijn waarborgen ingesteld die erop toezien dat het kansspelbeleid in Curaçao voorziet in de bescherming van minderjarigen en andere kwetsbare spelers	2. Beoordelen of de bestaande (lagere) regelgeving voldoende waarborgen biedt.	30 juni 2024	Curaçao en Nederland	TWO vergelijkt het overzicht van de eerder geïnventariseerde lagere regelgeving (H.19.1.5) met de laatste versie van de LOK zoals die aan de Staten wordt aangeboden om te adviseren over de nog ontbrekende aspecten in de regelgeving op het gebied van anti-witwasbepalingen, technische eisen, AML/Counter Terrorism Financing en consumentenbescherming en verslavingspreventie en over de eventueel nog aan te passen en op te stellen (lagere) regelgeving. Oorspronkelijke deadline was 15 mei 2023.	

Landspakket Curaçao

Uitvoeringsagenda 1 januari – 31 maart 2024